

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMÎNALĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul Academiei, 3,
Strada Edgar Quinet, No. 4.
BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL

În țară 10 lei
În străinătate 12 »

PROBLEMA RELIGIOASĂ LA NOI SAŨ UN CORB ALB ÎNTRE ATÎȚIA CORBI NEGRI

Cu prilejul articolului «Predica religioasă» al d-lui I. Slavici, în «Convorbiri Literare», nr. 9.

O minune s-a întîmplat în viața noastră intelectuală. O minune cu totul neașteptată, căzută ca un trăsnet din senin asupra noastră: Un corb alb, în chip de scriitor, încărunțit în vrednicii, cu graiul dulce și înțelept, cu trecere mare în ochii tuturor, s-a coborît, blind și iubitor, printre gloata fără de număr a negrilor corbi croncănitori și certăreți și hrăpareți, printre gloata cea netrebnică a creștinilor de ochii lumii, a fariseilor, a necredincioșilor cari-și zic «Atei», și a vameșilor, a celor ce se'nchină numai materiei și numai materiei care poate îngrășa și desfăta materia propriei lor ființe...

Prea iubitul nostru scriitor, d. Ioan Slavici, educatorul atîtora dintre noi în cultul graiului românesc, în cultul literaturii românești, în cultul sufletului românesc, d. Ioan Slavici însuși și nu altul mai mic și mai tînăr a șcototit de cuviință să ia cuvîntul, ca de pe un amvon, în venerabila revistă a «Junimeii», unde și-a început cariera literară, și să vorbească într'o chestiune cu desăvîrșire nesocotită la noi, batjocorită chiar, și totuși de cea mai mare însemnătate pentru noi: în chestiunea religioasă.

Chestiunea religioasă? Dar ce să însemne această fantomă medievală? Cine este slabul de minte, incultul, ridicolul care s'ar închina acesteia, astăzi, în veacul luminei,— nu al «luminei din lumină», ceia ce nu mai există, precum nu mai există Atotputernicul de Sus, ci al luminei din... întunec, al luminei răsărite din bezna pe care au izbutit să o spargă, precum ar fi spart porțile Iadului, marii învățați naturaliști și piticii lor discipoli cari mai adeseori nici nu-i mai citesc, de orbiti ce sînt chiar numai la faima magiceii lumini din... întunec.

Da! Această fantomă totuși s-a coborît între noi. Pecețile de pe

morinutul indiferenței noastre religioase au fost rupte. Duhul cel nou, adecă învierea vechiului duh curat al vieții noastre religioase a străbătut teafăr printre sulțile de hirtie ale ostașilor necredinței. E adevărat că nu dintre clerici, — dintre mirenii a răzbătut în public întiul glas al credinței celei drept creștinești. Și nu dintre mirenii profesorii de morală, ori bărbați de Stat, ci iarăși din tagma cea neluată în seamă a scriitorilor a răsărit apostolul vechei credințe, vestitorul viteazului David al crucii care va ucide pe uriașul Goliat al lipsei de credință, al ateismului pretențios din pătura de sus, ca și al nepăsării nefericitorilor și ticăloșitorilor din păturile de jos.

În vremea cea mai prielnică înălțării sufletului către sferile eterne ale religiunii, în zilele de jale și de zbucium și de teamă ce-au urmat după teribila bătaie a lui D-zeu din Martie anul acesta, iată că auzirăm în sfârșit cuvîntul aducător de mîntuire, cuvîntul îndrumător spre izvoarele tămăduirii de cite rele suferă neamul nostru.

Cu acea seminătate de gîndire și de stil apostolicească pe care o cunoaște bine cetitorul povestirilor măiestre ale scriitorului care va împlini, ca mine, patruzeci de ani de viață literară, d. Slavici arată că «ne apropiem, în desfășurarea vieții noastre sufletești, de o fază din ce în ce mai prinoasă pentru cultivarea simțămîntului religios» că mai ales în urma răscoalelor de astă primăvară s-au sporit oamenii cu bun simț practic cari-și dau seama că are și religiozitatea importanță pentru păstrarea buneii rînduieii în societate». Ducîndu-ne apoi, ca 'n zbor, cu puterea darului său literar, în mijlocul minunatei vieți elvețiene, unde cultura și moralitatea publică pornesc din acelaș trunchiu străvechiu și totuși plin de viață al credinței creștinești, scriitorul care nu se sfiește a fi la nevoie și predicatorul neamului său dezvoltă o paralelă pe cit de firească pe atît de artistic expusă între traiul oamenilor lui D-zeu cum sînt Elvețienii și între traiul oamenilor de pe la noi «cari se mîncă între dinșii ca ciini flămînzi». Apoi sîntem întorși iarăși în Țara-Romînească, după ce autorul ne-a ispitit cu farmecul graiului său la un popas printre Romîni de peste hotare, unde credința religioasă și biserica adăpostesc și oțălesc și acuma sufletele acelora cari trăiesc, muncesc, luptă și se jertfesc pentru cultura romînească. În sfârșit starea de plîns a vieții creștinești la noi în țară și mijloacele de îndreptare face încheierea și actualitatea articolului cu adevărat remarcabil al d-lui Slavici.

Dar ce rost să aibă o problemă religioasă, o problemă mucedă ca asta, într'o revistă literară și culturală... «modernă», se va întreba, poate chiar se va răsti la noi cutare nobil ateu, poate scriitor și el, dar închinător altor zei de cit Dumnezeuului celui de veci al neamulu

romînesc... Ci noi îi vom răspunde cu duhul blindeții: Cercetează tu însuși și vei afla; pune-ți tu însuși problema și dacă ești un suflet cîstit, dacă gîndul tău, dacă visurile tale, dacă idealul tău adevărat e mîntuirea neamului tău, atunci vei înțelege și tu că nu se mai poate ocoli problema religioasă nici în literatură, precum nu mai este îngăduit a fi nesocotită în viața noastră publică.

La toate neamurile mari ale Apusului, problema religioasă este discutată mereu în filosofie, în viața publică, în literatură. La noi? Nici chiar în tagma slujitorilor bisericeii ea nu preocupă spiritele prea mult.

Cu cită mîndrie ne istorisește despre sine d. Slavicî că se știe la Fribourg, între streini, se știe prin fostul episcop catolic la Iași, Mr. Jaquet, că dînsul, Ion Slavicî, este «la Romîni aproape singurul scriitor laic, care și-a dat cu toată stăruința silința de-a propaga simțimîntul religios».

Într'adevăr, literatura are și o menire educativă și nu e problemă de educație mai atrăgătoare pentru un suflet ales, precum trebuie să fie sufletul scriitorului, nu e problemă mai ademenitoare ca problema cultului religios, a taineii acesteia sublimă și vecinice în viața tuturor neamurilor de pe fața pămîntului.

Cu deosebire la noi, unde un duh literar nou, tineresc, viguros a ieșit la lumină din adîncurile vieții satelor, problema religioasă se impune și ea luării aminte a scriitorilor cari ne înfățișează traiul și sufletul robilor «legii romînești» și legii «creștinești», — tot una pentru dînșii.

Printre rîndurile articolului d-sale, care de sigur va fi impresionat pe toți citii observă «întoarcerea vremilor» ce se pregătește pe'ncetul în viața neamului romînesc, întoarcerea, în partea lor cea curată și bună și trainică, a vremilor din trecut, — d. Slavicî povestește și următorul episod caracteristic din zilele de glorie ale căderii Plevnei:

«Eram atunci, cînd a venit știrea de la Plevna, om tînăr și lucram dimpreună cu Eminescu în redacțiunea ziarului «*Timpu*». Cuprinși amîndoi de o bucurie fioroasă, ne-am adus aminte de Mircea cel Bătrîn, de Neagoe Basarab, de Mihai și de Ștefan cel Mare și sfînt, care după fie-care bătălie ridica cîte o mînaștire ori cîte o biserică, și am publicat un articol plin de avînt «juvenil», în care stăruiam ca întru amintirea marelui fapte naționale să se zidească o mare biserică monumentală la București, unde avem numai biserițe. Lumea s'a încălzit și chiar ziua următoare s'a constituit supt președinția totdeauna zelosului Beizadea Dimitrie Ghica un comitet, care a luat asupra sa sarcina de a conduce lucrarea pornită pentru realizarea «frumoasei» idei. Puteam atunci Eminescu și eu să credem că *tot a mai rămas în noi*

ceva din avîntul religios al străbunilor noştri; azi însă după ce am ajuns om bătrîn, fără ca să fi văzut, fie măcar şi numai un mic început de faptă, ştiu că n'a mai rămas nimic. Am auzit chiar vorba, că e mai bine că nu s'a zidit acea biserică, de oare-ce ea n'ar fi putut să fie decît un fel, de pocitanie arhitectonică: era ca timpul, în care s'a produs şi tot mai bine nimic».

Am reprodus întreg epizodul, căci este ca o icoană pe cît de în-tunecată, pe atît de adevărată a sfîrşitului de veac în care generaţia noastră de azi abia vedea lumina zilei. Cuvintele de cumplită durere ale bătrînului viteaz al penei care este d. Slavici şi zădărnicia visului de tinereţe al său şi al neuitatului Eminescu, fie o dojană pentru scriitorii noştri de acum, pentru ostaşii tineri ai cuvîntului, îndemne-î a-şi da seama de rostul problemei puse de maestrul lor, a-şi deschide sufletele şi preocupărilor religioase, a face să răsară cel puţin în scrisul lor «avîntul religios al străbunilor noştri»...

I. SCURTU.

CĂLĂTORULUI

E în-tuneric, te 'nşiorî
 De-atît pustiū, şi-atîta drum!
 Şi-î ceru 'ntreg cuprins de nori,
 Ūu pas nu Ńi-e iertat de-acum...

Dar uite! 'n urmă ta aprins,
 Cum arde-un foc in depărtări!...
 Şi tot mai viū, pe-un lung întins
 Lumini Ńi-aruncă pe cărări...

Şi cresc albastrele văpăi
 Şi pierd căldura în zadar...
 Jar tu străbaŃi streine căi,
 Privind în urmă tot mai rar!

Şi, cine ştie! poate ieri
 Te-ai odihnit o clipă 'n drum,
 Aflînd atîtea mîngîieri
 Supt crengile ce ard acum...

NATALIA IOSIF.

IN TREACAT.

«CERCUL LIBER».

Cine 'și mai aduce aminte de »Cercul liber»? Chiar și întemeietorii vor fi uitat, cei mai mulți — minunata întâmplare ce-i adunase la un loc așa din senin, — și au avut dreptate s'o uite: o amintire ca aceasta s'ar potrivi așa de puțin cu gravele înveletniciri de astăzi ale unora dintre dinșii.

Eu n'am uitat-o însă. Nici nu puteam s'o uit. Nu degeaba am fost ales «secretar», cu locuința chiar la sediul «Cercului».

Ce entuziasm! Ce convocări! Ce adunări gălăgioase!

Dar pe atunci — sint anii la mijloc — erau toți mai tineri, și cel mai tinere dintre toți era povestitorul acestei frumoase întâmplări.

Sufletul «Cercului» însă, și «casierul» bine înțeleas, era prietenul meu iubit Stans, a cărui stingere neașteptată am jelit-o cu toții, mai anii trecuți. El adunase în jurul său ciți-va gazetari, vre-o doi trei artiști de la Teatru, alți doi trei scriitori, și mai mulți amatori, alcătuiind un grup destul de peștig ce 'și luase cu atâta modestie numele de «Cerc liber».

Cea dintii ședință, de o veselie neuitată, a fost, firește, consacrată «botezului» noului născut, iar cheltuelile fură întâmpinate cu multă însufletire de către casier, în calitate de naș. El mai avu totdeauna mărînimia să achite în numele tuturor și chiria localului, asigurînd în acest chip «Cercului» o viață durabilă.

Nici nu se închegease bine, și membrii tinerei societăți vorbeau cu multă emfază despre un «organ» al «Cercului», de averea ce se va strînge și destinația ce trebuie să i se dea... De statute nici vorbă: ce fel de «liber» mai putea să fie, cînd cutare membru ar fi fost supus la anumite îndatoriri — care totdeauna sint neplăcute — și, Doamne, la cîte discuții inutile nu dă naștere adesea un simplu paragraf, tîlmăcit într'un fel sau altul. Prin urmare, nici un «proiect de statute»! Nici un proces-verbal! Nici președinte. Nici cenzori! Libertate pe toată linia! O singură coală de hîrtie avu cîntea să se împodobească pe rînd cu iscăliturile cele mai bizare, vre-o două chiar celebre: numele fie-căruia — *manu propria* — trebuia să ție loc ori-cărui angajament luat prin paragrafe anoste.

Îmi pare rău că nu mai păstrez acest document prețios. În naufragiul care, după cum veți vedea îndată, nu zăbovi să înnece toate fragedele noastre iluzii, s'a pierdut fără urmă și această sărmană și unică mărturie a unor vremi de caldă însufletire pentru... arta și literatura națională. Scopul «cercului» era doar literar-artistic, cuprins în formula: «să ne-adunăm odată pe săptămîină;» — pentru ce «să ne-adunăm»? — aceasta se 'nțelegea de la sine.

A doua ședință a fost tot așa de zgomotoasă, dacă nu chiar așa de veselă ca cea dintii. Un singur inconvenient: nefiind nici un președinte ca să sune clopoțelul, toți vorbeau odată și nici unul nu se înțelegea. Cei cari nu puteau ajunge la cuvînt, protestaui; alții rîdeaui între ei, prietenul meu se uita speriat

la unii și la alții, iar eu — ca secretar — mă-aduc aminte cât eram de nemîngîiat că nu am voie să închei un mic, cit de mic »proces verbal!«

«Dîmnilor, zise de la o vreme unul dintre membrii, luînd un aer grav, — «foarte frumoase și bune sînt ședințele noastre, dar eu, unul, mă retrag. Îmi pare foarte rău, dar n'am vreme de pierdut.»

«Eû, zise altul, aş propune să schimbăm ziua de întrunire. Simbătă nu mă convine.

»S'o punem Duminica...

«Eû Duminica nu pot să vin... Mie Duminica îmi place să staû acasă, cu picioarele pe pîreți și să lenevesc în pat...»

«Lunea nu pot eû să vin...»

«Marța sînt eû ocupat...»

«Miercurea n'am vreme eû...»

«Joia eû...»

«Vinerea avem »popici«...

«Domnilor, interveni timid casierul, cotizația... majoritatea membrilor n'au plătit cotizația...»

«De ce s'o plătesc eû înainte?» obiectă unul cu multă dreptate.

«S'o plătească el întiiu» — răspunse altul.

»Ba eû nu dau banii pe gîrlă...»

Și în aceeași seară unul pierde la cărți, iar celălalt se 'ntoarce în zori acasă de la berărie...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tristă și fără nici o larmă s'a 'ncheiat ședința cea de a treia. Lumînările în sfeșnice ardeau a pustiû, ca la căpătiul unui mort. Salonul, atât de încăpător, era gol. Scaunele nemișcate aveau un aier de deznădejde. Iar la masă, față în față, stăteau casierul și secretarul «Cercului liber.» Steteau și așteptau Nimeni nu venea. Nici un pas pe coridor. Nici un glas în vestibul.

«Cercul liber» murise.

Peste cîte-va zile a trebuit să mă mut: altminteri eram expus să ajung din «cercul liber» supt cerul liber...

Și de-atunci aû trecut ani de zile. Iar astăzi, de cîte ori aud că se 'nființează vre-o nouă societate artistică-literară, dau din cap și zîmbesc cu melancolie...

ST. O. IOSIF.

O CALĂTORIE PRIN STEPA RUSEASCĂ.

8. CHERSON-ODESSA.

În timpul cît am vizitat Cuciuguriî de la Golaia Pristani, d-l Mocrșewski ne-a făcut rostul să vizităm o școală de Agricultură din marginea Chersonului. Cu un «izvocinic» elegant, cu doi cai, am luat în lung străzile și Bulevardul (cu un monument al lui Potemkin); am trecut mahalalele foarte asemenea cu ale Brăilei ¹⁾, am eșit afară din oraș, și ne-am oprit în fața unei porți mari cu stîlpîi și o parte din împrejmuire făcute din calcarul conchilifer²⁾, care formează malurile Donului.

O grădină frumoasă ascunde supt verdeața ei clădirile și pavilioanele ce constituie școala, dar noi mergem deadreptul la locuința directorului Recalo. Cînd ni se deschide ușa, în antreul luminat de razele soarelui din apus ne apare o domnișoară, la vederea căreia rămînem confuzi de admirație, adică rămînem Treitz și cu mine, pe cînd prietenul Mocrșewski se repede și o sărută pe amîndoi obrajiî spre mai marea noastră stupefacție. Inchipuîți-vă, zău, un polonez roșcovan, uscat la față, spinatic și cu o figură cam de babă, inchipuîți-vă acest individ ascuțindu-și buzele uscate și sărutînd ființa în care se concentrase toată frumusețea Chersonului. Apoi să nu crăpi de necaz!?

Între acestea apare d-na și d-l Recalo, ambiî niște figurî perfecte, impozante și foarte amicale în privire și vorbire. De la primele cuvinte ne împrétenirăm și D-l Recalo singur se oferă să ne conducă prin încăperile școalei.

Școala aceasta de agricultură e una din cele 16 școlî superioare de agricultură dintre cari vre-o 11 sînt întreținute de coroană (una e aceasta) iar cele-l'alte sînt întreținute de societăți orî zemstovuri. Pentru a fi primit în școală trebuie să fi făcut cîte-va clase de gimnaziu (cel puțin două) și să fi trecut un examen de admitere. Eleviî sînt bursieri, dar se primesc și solvenți pînă la numărul de 150.

Școala are 6 clase și face teorie 5 ceasuri pe zi, de la Septembrie pînă în Maiu, în care timp fie-care clasă alternativ lucrează cîte o săptămînă în cîmp; de la 1 Maiu—20 Iulie toate clasele lucrează în cîmp și grădină. Pentru exercițiul elevilor școala posedă vre-o 80 ha., dar directorul spunea că nu-î destul; ar trebui cel puțin 5 ha. pentru fiecare elev. Un matejial bogat și multe colecții de botanică

¹⁾ Singura deosebire ar fi, că în mahalalele Chersonului felinarele sînt puse pe mijlocul străzei.

și horticultură, de zootehnie, entomologie, de semințe, de lână, de stupi de albine, de pământuri, etc. e adunat pentru prelegerile profesorilor și practica elevilor. Școala constă din mai multe pavilioane ce comunică prin galerii între ele; pe lângă sălile de lecțiuni, mai sînt și săli de meditație, o bibliotecă cu sală de lectură, o sală de muzică, mai multe săli de desen, o mare aulă și sală de gimnastică — care tocmai erau ornate în stil militar, cu seceri, coase, greble, etc. în loc de săbii, puști și baionete. Pe cînd Treitz se duce să viziteze grajdurile — unde n'a prea văzut mare lucru — eu mă duc cu directorul să văd grădina, sera și parcul. În grădină are peste 160 de varietăți de trandafiri — însă cel mai frumos crește în casă la el — are o seră de plante exotice necesare cursului de botanică și un parc cu copacii principali, a căror întreținere costă cam mult, căci în această parte nu cade mai mult de 35 cm. apă pe an și ernile sînt foarte dure. Tot bugetul școlii e de 250.000 lei din care ministerul de abia dă 30.000; restul îl pune din averea împăratului, zemstvoudurile și societățile.

Cînd venim în casă, adică într'o verandă în fața unei grădiniți aparte, găsim pe Mocrșewski în societatea doamnei și domnișoarei Recalo, la o masă întinsă pe care murmură un frumos samovar de argint. Doamnele erau îmbrăcate pentru teatru, căci o operă rusească dădea pentru citva timp reprezentații în Cherson; d-șoara Recalo era într'un costum azuriu, diafan, cu multe broderii care-î punea în relief formele bine proporționate și încadra poetic fața-î fragedă și încîntătoare; chiar Treitz, de obicei mai puțin sensibil, era captivat. Și gîndiți-vă că nelegiuitul de Mocrșewski iar a sărutat-o, cînd a venit să-și ia bună seara pentru a pleca la teatru. Mi-a fost citva timp necaz pe polonez pentru profanarea frumosului și tineretei, dar mai pe urmă am văzut că necazul era numai din invidie, și l'am ertat de atunci chiar.

Seara am plecat cu vaporul spre Odessa. Mocrșewski, care rămăsese la școală, a venit însă mai tîrziu să ne instaleze în vapor.

Aveam să călătorim toată noaptea și tocmai dimineața era să ajungem în Odessa. Eram așa ruși de oboseală că am tras mai întîiu un somn în salon, unde m'apucasem să scriu cite-ceva, și tocmai într'un tîrziu m'am scoborit în cabină să continui somnul pînă dimineața.

De obicei cînd intri într'un port ai o priveliște încîntătoare; să acostezi chiar în orașelul cel mai mizerabil, tot ai o impresie plăcută, căci murdăria străzilor, a caselor și a zaplazelor nu sare în

ochi ca atunci cînd vii cu trenul ori cu trăsura. Cînd vii după apă, îți ia ochii părțile superioare ale orașului, edificiile cele mai înalte, cari de obicei sînt și cele mai frumoase, bolțile, turnurile, amestecătura de coperișuri ce se desprind din fondul verde al copacilor și grădinilor și se profilează pitoresc pe albastrul cerului.

Cît privește Odessa... apoi, aici în Orient, poate numai Stambulul zărit după mare, are o priveliște mai frumoasă ca Odessa.

Eșisem dis de dimineată pe covertă, căci în vremea cea liniștită și răcoroasă se întindea și o mare excepțional de frumoasă. Pentru prima dată în viața mea am urmărit mersul razelor soarelui în observația clasică, ce se dă în cărți, pentru a se demonstra rotunjimea feței mării și a pămîntului. Odessa nu e tocmai sus deasupra feței mării, numai vre-o 40 m.; dar în acea dimineată clară, porticul din grădina lui Voronțov chiar pe dunga malului părea că se înălța sus în aer. Palatele somptuoase cu grădini încîntătoare, cu bulevardul Nicolai în față cu scara gigantică, cu statuia lui Richelieu deasupra, păreau ca aurite sub ploaia razelor strălucitoare ale soarelui de dimineată.

Primul drum ce am făcut după ce am lăsat bagajele la Hotel, a fost la Prof. Nabokih; l'am găsit la al șaselea pahar de ciaiū, — în laborator nu bea de cît ciaiū. Am discutat cîtva timp despre cele ce văzusem în stepă, am făcut niște schimburi de pămînturi, etc., și apoi, împreună cu Prof. Laskarew am plecat să vizităm malul mării între parcul Alexandru și Langeron și apoi Lîmanul Cuialnic.

E foarte interesant malul mării la Odessa și în unele privinți seamănă cu cel de la Constanța. Peste tot, afară din gura limanelor, este abrupt și mîncat de valuri. În tăietură naturală se văd straturile ce compun tot cîmpul Rusiei meridionale. De-asupra e pămîntul castaniū (solul arabil) supt care vine pămîntul galben (loess) cu mici concrețiuni calcaroase. În pătura de pămînt galben se văd mai multe virste de un pămînt argilos roșu, cu numeroase concrețiuni de gips, întocmai ca la Constanța, la vii. Supt aceste straturi vin nisipuri și argile ce se reazimă pe calcarul conchilifer (pontic) de Odessa; acest calcar constituie pereții pînă în fața apei, ba pe unele locuri intră și sub apă. Supt calcar se află o pătură de argilă vinătă (meotică) care nu se face cunoscută de cît în unele locuri, dintre care și unul acesta de la Langeron, și în modul următor: Calcarul care repauzează pe argile e foarte crăpat, iar la baza lui se scurge o pînză de apă în mare; numeroase izvoare se înșiră de-alungul malului mării, constituind renumitele «fontane» care au alimentat mult timp Odessa. Această pătură de apă face ca fața argilei să fie alu-

necoasă și dealungul malului mării continuu se surpă pământul; bucați mari de la bază, de calcar cu totu! pînă la solul arabil, alunecă în mare și în această prăvălire a terenurilor se întimplă o apăsare pe argila de fundament, care e răsfrîntă în sus și ese la iveală pe ici, pe colea. Frumoase fenomene de mișcarea terenurilor se pot vedea aci în mic, dar cari ne arată cum s'au întimplat marile cutări ce se văd în munți.

În apropierea Odesei sint două limanuri, dintre care l. Cuialnic e renumit prin stabilimentele sale de băi.

Liman se numește în Rusia un lac sau o lărgitură a unei ape, într'o vale ce se deschide în mare, une-orî comunicînd încă cu marea, în cazul rîurilor mai puternice, alte orî fiind complect separate prin o limbă de nisip numită *peresip*, în cazul văilor cu puțină apă.

Așa este bună-oară: lacul Mangalia, Techirghiol, Siutghiol de la Mamaia, lacul Babadag, și multele lacuri și bălți din Basarabia și cea de la gura Nistrului, toate sint limanuri. Niprul, Bugul și mai toate rîurile Rusiei meridionale, cînd se aruncă în mare, formează limanuri. Ele s'au format prin scufundarea regiunii și înaintarea mării pe văile rîurilor; încetul cu încetul văile s'au aluvionat și mai ales la contactul cu marea se formează o limbă de uscat din aluviuni aduse pe deoparte de rîu, pe de alta de valurile mării. Dacă rîul aduce multe aluviuni, atunci limanul încetul cu încetul se umple și la gura rîului naște o deltă; așa-î cazul Dunărei, care odată, chiar în timpurile istorice, și ea se deschidea în mare tot printr'un liman ce a fost umplut de aluviuni, lăsînd ca resturi lacurile din Basarabia de sud: Cahul, Ialpug, Catalpug, etc. Prin aluvionarea băiei Dunărei au născut și limanuri fluviatile ca: Brateșul, poate chiar Lacul-Sărat, lacurile din Dobrogea, Carasu și cele de la Sud de Cernavoda, etc.

Apa limanurilor e sărată, une orî mult mai sărată ca a mării. Și în special, la limanul Cuialnic s'a studiat chestiunea de unde provin sărurile limanului. Sărătura primordială a apei mării care a fost închisă prin *peresip*, nu a fost destulă pentru a da toată sarea ce are azi și se extrage din lac. Căci pe *peresip*, la marginea limanului, sint multe mareuri salante, locuri de evaporat apa și adunat sarea. Sarea nu poate veni cu apa din mare prin infiltrație prin *peresip*, căci puțurile făcute în nisipul *peresipului* au dat apă dulce. O altă ipoteză ar fi a unor izvoare subterane, care se deschid în această parte; în adevăr la adîncime de 70—80 m. s'a găsit ape arteziene cari sint sărate ca potroaca, de nu se pot bea. Un fenomen

curios se constată la aceste fîntîni arţeziene, anume că apa cu timpul îşi pierde sărătura.

În fine o altă ipoteză, şi cea mai plauzibilă e adunarea sărurilor prin concentrarea apelor cari se scurg în valea limanului. Apa de ploae, curgînd la suprafaţa solului, dar mai ales cînd intră în el şi es ca izvoare, ia în soluţie anume substanţe; în decursul anilor tot venind ape şi evaporîndu-se, sarea se adună în cantităţi considerabile. Aşa au născut toate lacurile sărate ale stepei, şi aşa poate se menţine şi sărătura limanurilor. Apa şi nămolul limanului Cuialnic are compoziţia chimică a Techirghiolului şi a Lacului Sărat şi e bună ca băi pentru boli, ca şi a lacurile noastre. Limanul Cuialnic e poate cel mai renumit şi mai căutat lac în această privinţă în tot Orientul. Dar are şi instalaţii splendide de băi, mai ales cele conduse de dr. Kozlovsky, profesor la Universitatea din Odessa, cari desigur sînt ultimul cuvînt al igienei, confortului şi tehnicei.

Nămolul şi apa sînt cărate din lac cu cărucioarele pe un plan înclinat în nişte basenuri mari. De aci nămolul curge ca şi apa prin ţevi largi în bae. Sînt trei clase de băi, relativ eftine, iar în August se dau băi gratis pentru funcţionarii şi oameni săraci.

În partea de apus a limanului, supt muchia cîmpului, se înşiră alte stabilimente de băi, vile, ~~Chaii~~ restaurant şi case cari oferă un confort asemenea staţiunilor balneare din Occident. Din muchia cîmpului limanul şi cîmpul ne oferea o privelişte frumoasă pe care am admirat-o în apusul de soare al stepei, pînă cînd amurgul sereî acoperi surul apei.

Tirziu ne-am întors la Odessa, la Nabokih cu care trebuia să facem a doua zi o excursie. În timpul unui cîai — al patrusprezecelea stacan al lui Nabokih — am pus la cale cele de cuvîntă pentru o întreagă expediţie.

G. MURGOCI.

SULLY PRUDHOMME.

Fără zgomot s'a stins cel mai mare poet al Franţei contemporane şi cu moartea lui a 'necat să bată una dintre inimile cele mai nobile din vremurile noastre. Sully Prudhomme n'a fost numai un cîntăreţ genial, un cugetător profund, un mare învăţat şi un spirit delicat, — ci şi un suflet superior de o bunătate fără seamăn.

Nimeni n'a bătut la uşa lui, fără ca să-i deschidă. Nimeni nu i-a trimis o scrisoare, fără ca să-i răspundă. Ciţii tineri autori necunoscuţi nu alergau la dînsul, cerîndu-î părerea autorizată asupra operei lor sau cite-va rînduri de prefaţă, sau un ajutor oarecare. Şi pînă 'n

ultimele sale zile, viața lui a fost o continuă jertfă: dar nu jertfa ambițiosului care așteaptă trîmbițări și tîmieri în fiecare clipă, ci acea discretă, evanghelică, izvorită dintr'o înțelegere adîncă a lucrurilor și o nespūsă milă pentru tot ce este durere omenească.

Și nota aceasta de respect față de toate aspirațiunile nobile răsună pretutindeni de la cele dintîi ale sale *Stanțe și Poeme* în cari Sainte-Beuve vedea prin 1865 «o mișcare nouă în poezie și ca freamătul unor zori încă sfioase,»—pîn' la cele mai subline accente din *Justice* și *Bonheur* poemele filosofice care încununează o glorioasă activitate literară de peste patru decenii.

Parnasian prin simpatiile din tinerețe și prin forma impecabilă a versului său, Sully Prudhomme se deosebește însă de majoritatea poetilor francezi, din aceeași școală, prin interesul ce-l arată tuturor preocupărilor înalte ale vieții moderne. El a reușit să exprime în versuri de-o frumusețe eternă, pătrunse de emoție caldă și sinceră, atîtea lucruri pe care nimeni de la Lucrețiu încoace, nu cuteză să le îmbrace în haina de sărbătoare a poeziei. Iar unele cîntece ale sale pot fi puse alături de tot ce s'a produs mai minunat în poezia lirică universală de la Pindar pînă 'n zilele noastre.

Vlăstar din familia marilor preoți ai artei, el și-a dat seama cît e de necesară poezia nu numai pentru înfrumusețarea, ci chiar pentru mersul armonic, normal, al vieții, și nu odată a luat apărarea versului oropsit în aceste timpuri de proză mercantilă. La 1902, cînd i se oferi premiul Nobel, marele poet înființă un premiu pentru poezie, care de atunci se decerne regulat în fiecare an, dînd prilej astfel tinerelor talente să se manifesteze în toată libertatea, fără rezervele ce le impun premiile oficiale.

Și cînd te gîndești că în tinerețe, Sully Prudhomme începuse prin a se pregăti să se facă inginer și să-și creeze o carieră în marea industrie!, sînt contraste de acestea ale vieții. Tot așa caracteristică este și tăcerea ce s'a făcut în jurul morții sale. Nu mai vorbim de țara noastră, unde totuși nu cred că există vre-un cititor cult care să nu fi gustat măcar delicatele «*Les vaines tendresses*». Dar chiar în străinătate, în patria lui, moartea lui Sully Prudhomme n'a dat prilej la prea multe ceremonii. Poetul a murit, după cum remarca deunăzi un cronicar al unei reviste pariziene—fără să fi interesat presa cu suferințele agoniei sale; dorința lui de tăcere, testamentul său de poet, a fost respectat aproape cuvînt de cuvînt:

Vous qui m'aiderez dans mon agonie,
Ne me dites rien;
Faites que j'entende un peu d'harmonie
Et je mourrai bien.

La musique enchante, apaise et delie
 De choses d'en bas;
 Bercez ma douleur, je vous en supplie.
 Ne lui parlez pas.

Je suis las de mots, je suis las d'entendre
 Ce qui peut mentir;
 J'aime mieux des sons, qu'au lieu de comprendre,
 Je n'aie qu'a sentir.

St. O.

CRONICA

I. Cărți.

Supt titlul «Citeva cuvinte în chestiunea țărănească» (București, Minerva, 1907; pg. 16 în 8°; prețul 30 bani), d. Leon L. Ghyka-Dumbrăveni publică o broșură interesantă asupra grelei probleme actuale a reformelor agrare la noi. Autorul, mare proprietar și conservator convins, discută problema dintr'un punct de vedere opus democrației, însă trebuie să i se recunoască tonul calm și obiectiv și nu i se pot contesta unele soluții practice pe care le expune documentat. Din orî ce punct de vedere ar fi judecată, broșura este o contribuire de valoare și binevenită acum, în preajma aducerii proiectelor de reformă în dezbateră a corpurilor legiuitoare.

* Dl. L. Mrejeriu este unul dintre învățătorii noștri harnici, cari au înțeles și îndeplinesc cu toată râvna postulatul cultural al activității extrașcolare. Piesa d-sale «O șezătoare țărănească», (Birlad, Tip. C. D. Lupașcu: 1907; pg. 55 în 8°; prețul 30 bani), alcătuită anume pentru copii sătenilor, este un mijloc educativ foarte potrivit pentru trezirea sentimentelor patriotice și morale în sufletele fragede ale elevilor. Autorul știe să se apropie de aceste suflète, vorbindu-le într'o limbă populară curată și plină de vioiciune. Învățătură cuminți despre frumusețea graiului, a portului, a datinelor noastre, amintiri istorice însuflețitoare, cîntece populare, exerciții militare ale micilor dorobanți, — totul e combinat într'o legătură firească și într'un scop educativ unitar.

* Remarcăm, dintre numerile mai noi ale «Bibliotecii pentru toți», traducerea dramei «Ullrandra» a Carmen Sylvei (nr. 275; de d. A. Șteuerman în versuri ușoare, unele chiar ușurele), traducerea celebrei piese a lui Gorki «Azilul de noapte» (nr. 277; de d. Iosif Nădejde) și o culegere interesantă de amintiri, schițe și nuvele ale d-lui Em. Gîrleanu (nr. 292).

* Dl. I. Clinciu, vechi profesor secundar și vechi director de liceu particular, cunoscut și prin lucrări didactice și educative bine apreciate, publică într'o broșură de actualitate o serie de «Observațiuni asupra învățămîntului particular» (București, «Minerva» 1907; pg. 47 în 8° mic). Ideile d-lui Clinciu, criticile la adresa autorității școlare supreme, care niciodată n'a dat școalei particulare atențiunea cuvenită, și faptele ce se expun în broșură, uneori cu

comentarii prea subiective și cu exagerări, — toate laolaltă dau un material prețios pentru aceia cari se ocupă de reforma învățămîntului particular. Firește, în broșura d-lui Clinciu problema se discută din punctul de vedere al conducătorilor învățămîntului particular; o complectare ar putea da un critic al defectelor și păcatelor sistemului și practicei școalelor noastre particulare, mai ales a unora dintre ele. Sc.

* O publicație frumoasă e «*Les grandes excursions*» în care s'aun dat descrieri și explicațiuni asupra excursiunilor ce comitetul Congresului petrolifer a organizat înainte, în timpul Congresului și după congres.

Acest ghid se compune din 6 broșuri (293 p.) cu 12 planșe în culori și 32 figurî în text și anume: I. *Esquisse tectonique de la Roumanie*, par L. Mrazek et W. Teissyre. II. *Statigraphie des régions pétrolifères de la Roumanie et des contrées avoisinantes*, par W. Teissyre et L. Mrazek. III. *Excursion à la saline de Slănic* par L. Mrazek et W. Teissyre. IV. *Exquisse géologique des régions pétrolifères du district de Bacău* par Sava Athanasiu. V. 1. *La plaine roumaine de la Balte du Danube* par G. Murgoci. 2. *La Dobrogea* par Victor Anastasiu. 3. *Les carrières et les mines de la Dobrogea* par Ing. Osiceanu. VI. *Données statistiques sur l'industrie du pétrole en Roumanie* par C. Alimăneșteanu.

Broșurile I—V sînt, cum se vede, consacrate geologiei Romîniei; broșura VI, care e o colecție foarte prețioasă de tabele statistice asupra petrolului, are și o prea interesantă introducere asupra dezvoltărei industriei petrolifere la noi. De aci aflăm că orașul București a fost primul oraș luminat cu petrol distilat într'o rafinărie rudimentară a d-lui M. Mehedințeanu (la 1857). Tot aci găsim o reproducere a unei ipoteze a lui Bandinus (1640) asupra originii petrolului romin, ipoteză nelipsită de interes, pentru acele timpuri.

G. M.

Secția Mușcel a «Soc. Turiștilor Romîni» a publicat broșura «Cimpulungul și împrejurimile» (40 pagini, 26 vederi fotografice) în care se face o descriere amănunțită a localităților pitorești, demne de văzut, în care e bogat județul Mușcel. E prima manifestațiune în acest fel a unei secțiuni a societăței turiștilor din provincie și acea mină de oameni cari deșteaptă astfel în alții sentimentul pentru frumos și natură, merită toată lauda. În special frații Dimitriu (unul farmacist, altul avocat), pun tot interesul, și chiar punga, ca mișcarea începută de STR să aibă eco și efect în acel județ, unul dintre cele mai frumoase din țară. Broșura elegantă, bogată în clișee, cu multe indicațiuni utile celor ce le place să răzbată munții și văile, se oferă gratuit. A se scrie pentru aceasta d-lui Farmacist G. Dimitriu, Cimpulung. G. M.

* O prețioasă contribuțiune la literatura noastră pedagogică, aduce d-l D. St. Constantinescu, directorul liceului Matei Basarab, în broșura d-sale «Ceva despre educație» (București 1907, 40 pagini, 50 bani). Sînt două cuvîntări rostite cu ocazia serbării patronului liceului. Se arată foarte lămurit adevărul trist că familia și școala «trăesc într'o necunoaștere reciprocă» și d-l Const. pledează tocmai pentru colaborarea familiei alături de școală. Pentru stringerea relațiunilor între acești doi factori, se dă idea unor reuniri pe-

dagogice ale profesorilor cu părinții, cu drept cuvînt unul din mijloacele cele mai puternice pentru «cunoașterea cît mai deplină a sufletului copilului și îndrumarea lui sigură.

St. P.

II. Reviste.

«Convorbiri literare», nr. 9, publică trei sonete ale d-lui P. Cerna («Zile de durere»,—zilele năpastei răscoalelor țărănești din Martie); unele versuri, originale și viguroase, îmbracă în imagini fericite idei și sentimente care sînt ale tuturor. În stilul ales și lapidar care-i este caracteristic, d. S. Mehedintzi face o critică pe cît de aspră, pe atît de dreaptă a păcatelor dascălimii noastre, de la Universități pînă la școalele satești, și arată cîteva mijloace prin care s'ar putea întoarce «îndărăt spre școală» conducătorii ei cari, cei mai mulți, își caută mai bucuroși de treburile altei cariere, mai bănoase, pe care o aș, sau de vanități ori chiar de afaceri politicești, în paguba învățămîntului, decî în paguba societății și a Statului. Despre articolul remarcabil al d-lui Slavici («Practica religioasă»), vorbim în primul nostru articol. Sînt frumoase versurile sonetului către Italia al d-lui G. Tutoveanu. Mai avem, în acest nr., sfîrșitul polemicei d-lui D. Voinov cu d. dr. Paulescu, versuri de d. A. A. Naum, un articol de d. I. Petrovici despre somnambulism, o prețioasă scrisoare de interes istoric, a lui C. Hurmuzaki către Ion Maiorescu, datată 30 Sept. 1856, o cronică artistică a d-lui Tzigara-Samurcaș (despre Adam Clissi și despre pictorul Pompilian, răposat dăunăzi) și felurite cronici literare, științifice, economice.

* În «Floarea Darurilor», nr. 26, d. N. Iorga discută care ar fi îndatoririle Academiei Romine față de viața culturală și științifică a neamului; rătăind între altele că «de la ea avem dreptul să cerem» «*măcar colecția de clasici ai literaturii noastre*». Din literaturile străine ni se dau poezii de Sully Prudhomme (trad. de d-na E. Farago) și Fr. Coppée (trad. de d.d. E. Pop și St. Braborescu). Dl. N. Iorga descrie, cu bogate amănunte istorice, «vechiul tîrg stîns» al Bucovului. Revista mai cuprinde literatură populară și cugetări.

* În nr. 41 al «Neamului Românesc», se comentează, de către d. N. Iorga, însemnătatea culturală deosebită a cuvîntării prin care d. Andrei Birseanu a deschis ședințele «Asociațiunii» la Bistrița.

* În revista craioveană «Ramuri», nr. 9—10, un fragment inedit, în versuri, al fericitului B. P. Hașdeu, fără vre-o indicație asupra vremii și împrejurărilor în care a fost scris. D-na E. Farago cuprinde în poezia «Toamna asta...» o largă simțire creștinească; ritmul original al versurilor e foarte potrivit fondului. D. A. C. Cuza are cîte-va cugetări înțelepte; urmează poezii, traduceri, articole de colaboratorii revistei. La cronică se vede un control mai stăruitor, de astă dată, și e bine așa.

* În «Domnia legilor» din R.-Vilcea, d. A. D. Livezeanu, directorul revistei, se ocupă de reorganizarea magistraturii. Urmează o cronică bogată de fapte din suferințele sătenilor și din păcatele politicianilor. E, de sigur, o scăpare din vedere că nu se arată izvorul de unde se reproduc cele zece porunci ale gazetarului român sau neo-român. Nu de alta, dar este acolo o

poruncă pe care, dacă o merită toate gazetele noastre, nu vrem să o merite și «*Domnia legilor*», care-î întemeiată cu scopurile cele mai curate. Iată acea poruncă, totdeauna actuală în presa noastră: «să nu arăți nici odată izvorul de unde reproducî ceva: gazeta la care scrii, și-ar pierde originalitatea»...
Sc.

* În revista «*Romania*» nr. 143, 1907, d-l Mario Roques, profesor la Sorbona descrie exemplarul complet din *Evangheliarul* lui Coresi (1561) aflat în Muzeul Național din Budapesta. Transcrie și paginile ce lipsesc din exemplarul publicat de Arhiepiscopul Gherasim Timuș. De altfel și «*Bibliografia românească veche*» a d-lor Bianu și Hodoș dăduse descripția ca provizorie.

Tot d-l Roques are un articol de «*Cercetări asupra conjuțiilor condiționale*» să, de, dacă în vechea românească publicat în «*Mélanges Chabaneau*», Erlangen, 1907, volum oferit ca omagiu, cu ocaziunea celei de-a 75-a aniversări a nașterii sale, bătrînului filolog Camille Chabaneau, profesor la Montpellier.

* În «*Zeitschrift des Vereins für Völkerkunde*, Heft 3, 1907, d. I. Bolte, într'un articol critic despre cele mai recetente culegeri de povești populare din diferite literaturi, publicate în limba germană, amintește și culegerea d-nei Paulina Schullerus din *Archiv f. Siebenbürgische Landes Kunde XXXIII* și despre care s'a mai vorbit în «*Sămănătorul*». Interesant e că se dau la cea mai mare parte din povești, paralelele lor din alte culegeri streine. St. P.

III. Ziare.

În foiletonul «*Gazetei Transilvaniei*», numărul popular (de Duminecă) apar din cînd în cînd frumoase pœzii ale d-șoarei Ecaterina Pitiș. Și-ar cîștiga merite pentru literatura noastră editorul care ar stringe într'un volum toate pœziile tinerei scriitoare de mult talent.

* Ziarul «*Lupta*» din Budapesta, nr. de la 23 Septembrie st. v., are în foileton o prea interesantă scrisoare a lui Budai Deleanu cîtră Mitropolitul Veniamin Costachi, datată «*Liov, 11 Ghenariu, 1812*». Isteșul autor al «*Țiganiadei*» sfătuește pe marele arhiepiscop-cîrturar să cumpere pe seama Arhiepiscopiei de Iași «*documenturile*» istorice românești de pe la diferitele mănăstiri; ele să fie păstrate acolo «*ca niște odoare sfinte*» și «*peste aceasta pot fi dovezi istoricești și politicești la multe împrejurări*». Scrisoarea însăși e un document istoric-cultural de mare preț și lămurește mai de aproape cultura, simțirea românească și caracterul ales al lui Budai-Deleanu.
Sc.

IV. Știri Artistice.

Ni se scrie: e greșită informația «*Neamului Românesc*» că în reprezentația pe care d-l Zaharia Bîrsan a dat-o la Bistrița cu ocazia adunării generale a Asociațiunei «*n'a fost nimic natural, nimic moral și nimic artistic*». E destul să spunem programul ca să se convingă ori cine. S'a recitat *Noaptea de Octombrie* de Alfred de Musset, dialogul celebru dintre poet și muză; d. Bîrsan a declamat *Clăcașii* lui Goga, care a produs un efect puternic asupra publicului; s'a jucat apoi *Instinctul* lui Kestemekers, dramă în 3 acte

în care ese învingător instinctul de datorie al omului superior și la urmă o comedie într'un act intitulată «Căinele și pisica», comedie curată și morală. În *Zaharie Birsan* — zice corespondentul «Tribunei» din Arad — *noi totdeauna vom vedea apostolul artei noastre dramatice, mult încercatul, însă neobositul întemeietor al ei, și toate aplausele noastre, toate răsplătirile noastre, toate atențiile, toată dragostea, toate buchetele, tot sufletul nostru sînt ale lui înainte de toate*. În fața programului de mai sus și în fața afirmării sincere a celor cari au asistat la reprezentație, informația din «*Neamul Românesc*» și altele de soiul acesteia, cad de la sine.

MENTOR.

CRONICA VESELA.

O lacrimă la dosar sau Tribulațiile unei petiții.

I.

*Eram pe vremuri o sărmană zdreanță,
Zvîrlită 'n fundul unei lăzi murdare
Și-ajunsă 'ntr'o așa de proastă stare,
Pierdusem chiar și ultima speranță.*

*Trăiam în cel mai execrabil mediū,
Într'o infamă promiscuitate,
Cu fel de fel de lucruri disparate
Și nu mă așteptam nici un remediu.*

*Vecinul meu adus de naufragiu,
Un biet șușon, cu pneurile sparte,
Ofta ades: «Sublim e-al tău adagiū,
Psalmistule! Dă, toate sînt deșarte ...»*

*Alătura o lingură coclită,
Un piepten fără dinți și coji de ouă,
Dormeaū, tot așteptînd o viață nouă
Și-o lume mă puțin heteroclită.*

*Măi înțeleaptă și măi rezervată,
Eu nu aveam nimica a le spune
Și totuși scris a fost să fii salvată,
Căci a venit o zi de redempțiune!*

II.

Era 'ntr'un crepuscul murdar
 Cînd m'a atîns deodată
 O zare slabă de fanar
 Și mă trezesc mirată.

Văd două mîni ce răscolesc
 Grăbite și barbare,
 Și ca prin vis mă pomenesc
 În traista din spinare.

Adio, bunul meu șușon,
 Tu rabdă și visează —
 Eă trec din traiul monoton
 În altă ipostază...

III.

Un uruit grăbit de roți,
 De mîi de transmisioane,
 Pufnește fumul furios
 Pe coșuri, în căloane;
 Pe scări d'avalma 'n sus și 'n jos
 Aleargă sute de iloși
 Și apa clocote 'n cazane...

Iar că neconținut mă plîmb
 Din vas în vas zglobie,
 Mă 'ntind, mă yrimenesc, mă schimb —
 Fac hidroterapie!
 În fibre lungi alerg acum
 Și iată-mă, sint pastă —
 Vaă, ce grozar de mare drum,
 Ce luptă și ce chin
 Mi-a trebuit ca să devin
 Din noă albă și castă!

Din sul în sul acu descînd,
 Val după val mă 'mbie
 Și iată-mă că mă desprind...
 Nu cărpă neagră, cum am fost,
 Că marfă bună și cu rost:
 Sint coala de hîrtie!

IV.

Stam într'o librărie, ascunsă 'ntr'o țestea,
 Când ușa se deschide și zgribulit apare
 Un tînăr trist și palid și supt de nemîncare....
 Și iarăși se preschimbă a vieții mele stea !

Intreaga castitate nî-o ia pe-un ban de zece.
 Și iată-mă 'ntr'o scundă și mucedă chilie,
 Pe masă mă atinge încet o mînă rece,
 Inghet de spaimă toată... Ah, Doamne, ce-o să scrie ?

Să fie-oare o odă în falnicul vers safic ?
 Vre-un testament macabru ori vre-un roman sinistru ?..
 Ah, nu... văd bine-acuma : prea scrie caligrafic,
 E-un postulant, sărmanul !... «Stimate domn ministru !»

«Am trei copii și traiul mi-a derenit acerb
 Și aș munci cît șapte pentr'un modest salariu,
 Ce vreți ?.. Nu-î gratis lemnul la firma Bela Erb
 Și-î trist cînd omul n'are un socru măcelar !..

Cunosc străvechiul cîntec... «Primiți, etcaetera...»
 Știu proza asta tristă a vremilor moderne :
 Iei tocul, așterni proza, și-oricum prinzi a spera, —
 Căci fiecare doarme așa cum își așterne.

V.

Asemeni unui june c'o floare 'n butonieră,
 La piept eă port un timbru și-un număr de registru,
 Mă rog, sînt oficială... începe-o nouă eră :
 Un pas mai am acuma s'ajung la dom' ministru.

Dar vai ! trei ani de zile am stat nerezolvată,
 Trecînd din mînă 'n mînă, de pe-un biroaș pe altul,
 Și n'am putut da ochii nicîcînd cu Prea-Inaltul...
 Aă n'o să se sfîrșească cu toate-acestea-odată ? !

Pe la direcția 'ntîia am stat un cîrd de vreme
 Și-am transmigrat în urmă jos la direcția-treia,
 Apoi iar la întîia... și 'n toată vremea-aceea
 Am auzit atîtea prostii și anateme !

Urîtă, zdrențuită și-anemică la față,
 Cu timbrul rupt și veșted, așa eram acum :
 Mai galbenă ca Grozea cel săvîrșit din viață,
 Mai searbădă ca versul comis de-Anton Naum !

Dar toate aū un capăt, și iată-mă la ținută...
 Sever mă cercetează ministrul, și tresar...
 Se 'ncruntă o sprinceană, și-un glas ce înspăimintă
 Rostește : La dosar !

VI.

Ca n ținirăm tăcere-î în arhivă...
 Ce-o fi făcînd sărmanul postulant ?
 I-o fi mîncat copiii din colivă
 Său i-a mutat cu dînsul în neant ?...

Eū nu mă știū... dorm somnul din infolii...
 Aū răposat atîția arhivari !
 In juru'mî trec fantasticele molii
 Și-aud cum rod în lemn lugubrîi cari.

De-asupra mea grămezi sedimentare
 S'aū adunat mereū și se adună...
 N'aud un glas, și ceasul nu'mî mă sună,
 Căci pentru mine 's toate seculare.

Ca un fosil păstrez pe veșnicie
 O lacrimă ce am cules'o 'n cale,
 Și-o țin intactă ca pe-o mărturie
 A veșniciei dureri universale !

A. MIRBA.

RASPUNSURI

D-nei A. Gh. B. — Multe mulțumiri. Dorim vești cît măi dese, de unde sînteți «cum» și originale și «traduse».

Costian. — «Cîntec» e, dar nu s-aude pînă la cetitori.

I. P. — «A murit Popescu!» D-zeū să-l ierte. Cît pentru d-ta, avem o dulce mîngăiere : răposatul — sau asasinatul — d-tale doarme pe pat moale, deasupra unui coș plin de necroloage literare.

A. F. — Buzău. — «Furtuni de patimi și de doruri, chinuitoare și fierbinți».. etc., etc. E prea bombastic. Dar măi încercați : aveți câte-va versuri frumoșele.